

Briselē, 2025. gada 30. aprīlī
(OR. en)

8187/25

SPORT 18

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Sportistu loma sporta politikas veidošanā – <i>politikas debates</i>

Gatavojoties politikas debatēm Izglītības, jaunatnes, kultūras un sporta padomē 2025. gada 13. maijā, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts orientējoša piezīme par minēto tematu.

“Sportistu loma sporta politikas veidošanā”

Ievads – debašu konteksts

Sportistu loma sporta aprindās neaprobežojas tikai ar rezultātu sasniegšanu valsts un starptautiskajā arēnā. Sportisti arvien aktīvāk piedalās publiskajās debatēs – gan kā viedokļu līderi, gan kā sistēmisku pārmaiņu iniciatori. Tomēr viņu formalizētā un tiešā līdzdalība lēmumu pieņemšanas struktūrās starp ES dalībvalstīm atšķiras. Ņemot vērā daudzos izaicinājumus, ar kuriem saskaras sporta nozare, un pieaugošo vajadzību pēc pārredzamas un iekļaujošas sporta politikas, kļūst nepieciešams sportistus sistemātiski iesaistīt lēmumu pieņemšanas un stratēģiskajos procesos.

Viens no Eiropas sporta modeļa mērķiem ir atbalstīt un atvieglot nepietiekami pārstāvētu grupu piekļuvi lēmumu pieņemšanai sportā, kā arī mudināt tās aktīvi iesaistīties šajā procesā. Jāuzsver, ka sportistu pieredze, zināšanas un profesionālā perspektīva veicina risinājumu, tostarp sporta politikas, efektīvāku izstrādi. Pateicoties viņu iesaistei, risinājumus var labāk pielāgot sporta kopienas reālajām vajadzībām visos līmeņos. Šajā sakarā ir lietderīgi sākt diskusiju starp dalībvalstu pārstāvjiem.

Prezidentvalsts Polijas ierosinātais debašu temats uzsver to, ka sportistu lomai ir jāmainās no sporta politikas saņēmējiem uz sporta politikas līdzradītājiem – saskaņā ar atklātības, līdzdalības un labas pārvaldības principiem.

Sportistu līdzdalības nozīmīgums sporta politikas veidošanā

Sportisti – gan aktīvi sacensību dalībnieki, gan tie, kas savu karjeru sportā jau ir pārtraukuši, – ir galvenās ieinteresētās personas sporta politikas sistēmā. Viņu unikālais redzējums, ko veido tieša pieredze sporta struktūrās, ļauj viņiem noteikt sporta kopienas reālās vajadzības, norādīt uz sistēmiskiem šķēršļiem un piedāvāt gan konkrētus, gan reālistiskus risinājumus. Kā tiešie labuma guvēji no politikas, programmām un stratēģijām sportisti bieži vien zina, kas darbojas labi un kas ir jāuzlabo, piemēram, treneru izglītības kvalitāte vai sportistu atbalsta sistēmas. Sportistu tiesībām vajadzētu būt centrālajam elementam viņiem veltītajās iniciatīvās.

Gan aktīvie sportisti, gan bijušie sacensību dalībnieki, jo īpaši olimpieši un valsts komandas locekļi, saņem ne tikai publisku atzinību, bet arī tādu autoritātes līmeni, kas sniedzas ārpus sporta kopienas. Tādējādi to dalība lēmumu pieņemšanas procesos var ievērojami uzlabot stratēģisko darbību legimitāti, stiprināt sadarbību ar citām ieinteresētajām personām un palielināt politikas efektīvas īstenošanas iespējas.

Bieži vien sportisti profesionālo karjeru turpina sporta organizatoriskajās struktūrās gan valsts, gan starptautiskā līmenī. Viņi darbojas federāciju, olimpisko komiteju un sportistu asociāciju valdēs un pilda ekspertu un padomdevēju pienākumus. Tomēr viņu ietekme sniedzas tālāk par sacensību sportu – iesaistoties plašsaziņas līdzekļos, izglītībā un sociālajās iniciatīvās, viņiem ir arī nozīmīga loma tautas sporta attīstībā. Ar saviem sasniegumiem un sabiedrības iesaisti sportisti iedvesmo dažādas sociālās grupas iesaistīties fiziskajās aktivitātēs, tādējādi veicinot veselīgu dzīvesveidu un dalību konkrētos sporta veidos. Viņu apņēmība ne tikai palīdz veidot pozitīvu priekšstatu par sportu, bet arī netieši veicina sabiedrības fizisko aktivitāti. Sportistiem, darbojoties kā tautas sporta vēstniekiem, var būt svarīga loma tā attīstības stratēģiju izstrādē un īstenošanā.

Sporta karjeras laikā iegūtās kompetences apvienojumā ar plašu aktivitāšu klāstu padara sportistus par dabiskiem partneriem sporta politikas veidošanā. To iekļaušana politikas veidošanas procesā atbalsta iekļaujošākas un efektīvākas sporta sistēmas izveidi, kas atbilst gan profesionālo sportistu, gan plašākas sporta kopienas vajadzībām.

Gan no dalībvalstu, gan no ES pārvaldes viedokļa ir īpaši svarīgi izveidot noturīgus un pārredzamus mehānismus dialogam ar sporta kopienu. Ja šīs kopienas viedoklis ir pienācīgi izvērsti un formalizēti, tam var būt būtiska nozīme ilgtspējīgas un efektīvas sporta attīstības politikas izstrādē visā Eiropā.

Sportistu sistemātiska iekļaušana lēmumu pieņemšanas procesos – ieteikumi un aicinājumi rīkoties

Gan pašreizējo, gan bijušo sportistu iekļaušana plānošanas procesos un īstenošanā var izpausties dažādos veidos gan valsts, gan ES līmenī. Starp tiem varētu būt:

- izveidot konsultatīvās padomes ar sportistu pārstāvību valsts federācijās, sporta ministrijās un attiecīgās ES institucionālajās struktūrās;
- nodrošināt sportistu pienācīgu pārstāvību struktūrās, kas ir atbildīgas par sporta politikas izstrādi;
- atbalstīt sportistu izglītošanu vadības jomā un viņu sociālo līderību (piemēram, izmantojot apmācību sabiedriskajā politikā, sporta pārvaldībā un sporta tiesībās);
- veicināt partnerības starp valsts pārvaldes iestādēm, sporta organizācijām un plašāku sporta kopienu.

Lai dotu ievirzi politikas debatēm, prezidentvalsts aicina ministrus atbildēt uz šādiem jautājumiem:

1. Kādas iespējas un izaicinājumi ir saistīti ar sportistu dalību lēmumu pieņemšanas procesos saistībā ar sporta politiku?
2. Kādi ir jūsu valstī īstenoto iniciatīvu piemēri, lai sportisti tiktu iekļauti sporta politikas veidošanas procesā?
3. Kā Eiropas Savienība var palīdzēt dalībvalstīm veidot platformas dialogam ar sportistiem?